

Dansk Skoleforening for Sydslesvig e.V.

**Direktionens beretning
til det ordinære fællesrådsmøde
torsdag den 29. september 2011
på Jes Kruse-Skolen i Egernførde**

Direktionens beretning til det ordinære fællesrådsmøde torsdag den 29. september 2011 på Jes Kruse-Skolen i Egernførde

ved direktør Anders Molt Ipsen

Indledning

Direktionens beretning indeholder i kort form en beskrivelse af de væsentligste aktiviteter fra Skoleforeningens 55 daginstitutioner, 36 grundskoler, 9 fællesskoler heraf to med gymnasiale overbygninger, 27 skolefritidsordninger, Ladelund Ungdomsskole, Jaruplund Højskole, Center for Undervisningsmidler, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, Centralforvaltningen, De Sydslesvigske Børns Ferierejser og Voksenundervisningen.

Det helt store emne i 2010 og 2011 var og er stadig,: Hvordan klarer vi os igennem den økonomiske situation, der er opstået på grund af Kiel-regeringens beslutning om at gennemføre særskilte besparelser over for Skoleforeningen?

Regeringens beslutning om besparelser ramte Skoleforeningen meget hårdt – og det har sat sine spor. På de indre linjer er vilkårene for vore børn og unge blevet forringede. Udadtil er nedlæggelsen af Christian Paulsen-Skolen blevet det mere synlige tegn på en centralisering, der har betydet højere klassekvotienter på de øvrige skoler i Flensborg.

Siden den 26. maj 2010 er der ikke gået en dag uden at konsekvenserne af besparelserne er blevet drøftet og endevendt. Hvad vil der ske, hvis besparelserne på 4.7 millioner euro bliver en realitet? Hvad kan vi gøre for at forhindre, at det sker? Hvilke beslutninger skal vi træffe for at imødegå besparelserne?

I 2011 trådte forbundsregeringen i Berlin hjælpende til ved at bevilge 3.5 millioner euro som kompensation for Kiel-regeringens politik. Om der for 2012 følger et tilsvarende beløb er uvist. Mange gode kræfter nord og syd for grænsen lægger for tiden et maksimalt pres på regeringen i Berlin.

Planlægningssikkerhed eksisterer ikke, og det hverken i forhold til den almindelige driftsbevilling fra Kiel og Berlin eller i forhold til kørselstilskud fra amt Slesvig-Flensborg. Her er amtets tilskud reduceret til 1/6, hvilket betyder, at Skoleforeningens bidrag til fællesskabet nu overstiger det, der modtages. Forståeligt nok har Skoleforeningen opsagt sine kontraktlige forpligtelser. Amtet har klart tilsidesat almindelige borgerrettigheder. Bunden er nået.

Tak til alle medarbejdere og forældre for opbakning i en vanskelig tid. Tak for den store indsats, der blev ydet ved demonstrationerne den 26. Juni i 2010. Tak for den meget store indsats ved underskriftindsamlingen, der mandede ud i 51.512 personers underskrift mod Kiel-regeringens spareplaner over for mindretallet.

Daginstitutionsområdet - vuggestuer, børnehaver og skolefritidsordninger

Dansk Skoleforening driver 55 daginstitutioner. De varierer meget i størrelse, lige fra de mindste med én gruppe til de store med fem grupper.

Syv af institutionerne har i mellemtiden fået godkendt en ekstra vuggestueafdeling, og syv af børnehaverne har fået en godkendelse til at optage børn under tre år i en aldersopdelt gruppe.

Pr. 1. august kunne Skoleforeningen således tilbyde i alt 154 vuggestuepladser.

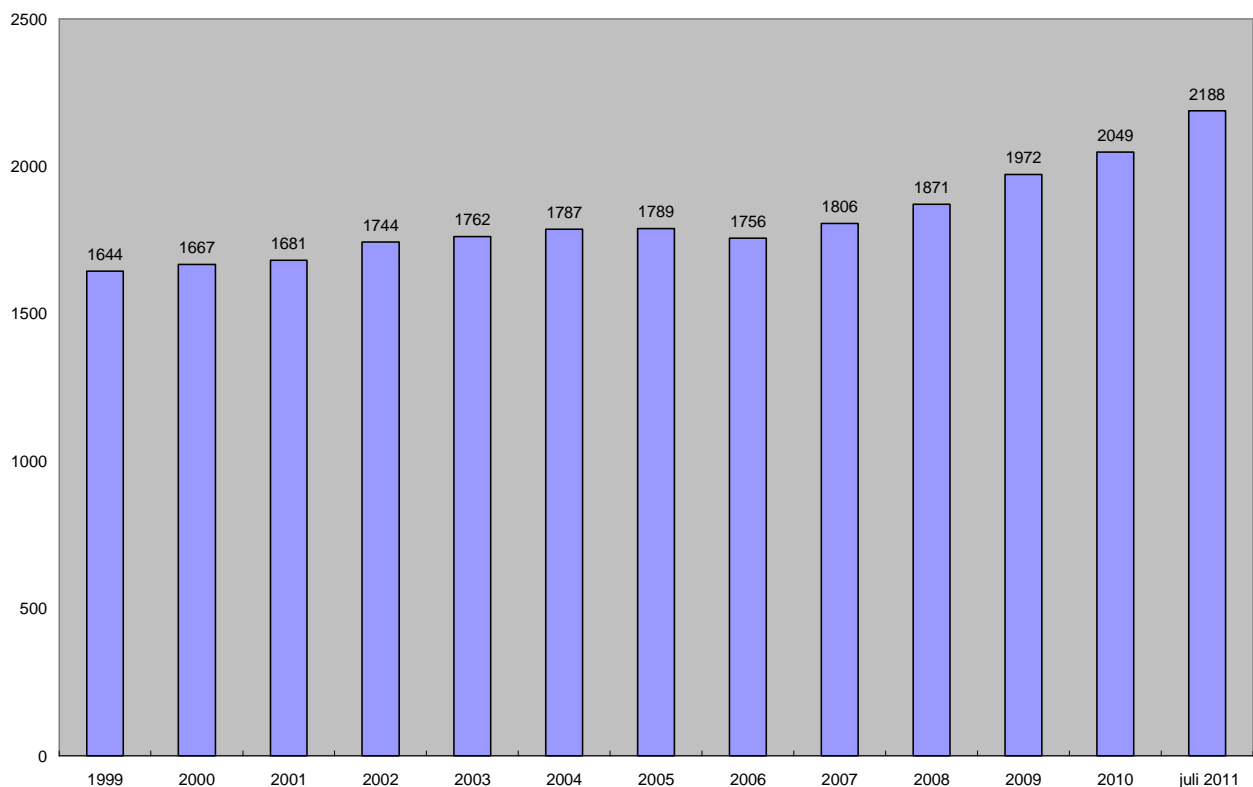
Børnetal i daginstitutionerne

Opstillingen nedenfor viser, at børnetallet i daginstitutionerne er stabilt på trods af et dalende fødselstal i Slesvig-Holsten.

Tallene tager udgangspunkt i situationen umiddelbart før sommerferien:

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1.870	1.881	1.909	1.932	1.882	1.953	2.000	2.085	2.195	2.188

Tallene er årlige gennemsnitstal, bortset fra 2011, hvor børnetallet for juli måned er angivet.

Figuren viser en oversigt over børnetallets udvikling på daginstitutionsområdet

Indskrivningslisten

Der står 1126 børn på daginstitutionernes indskrivningslister; heraf er ca. 970 børn under tre år. Såvel Flensborg by som amterne Slesvig-Flensborg og Rendsborg-Egernførde viser en stigning på ventelisten, mens amt Nordfrisland viser en nedadgående tendens.

Nye vuggestuepladser

Der er indrettet nye vuggestuepladser i børnehaverne i Store Vi, Hanved, Sønder Brarup, Rendsborg og Kappel. Sammen med de 30 pladser, der allerede er indrettet i den tidligere børnehave i Nystaden, kan Skoleforeningen i dag tilbyde 154 vuggestuepladser til børn under tre år.

I august 2011 startede en aldersintegreret gruppe i Bredsted Børnehave. Aldersintegreret betyder, at børnenes alder spænder fra 1 til 6 år, og at antallet af børn i gruppen er begrænset til maksimalt 9 børn under 3 år.

Den 8. oktober 2010 blev der holdt indvielsessammenkomst for vuggestuegruppen ved Rendsborg Børnehave. Det blev en dejlig eftermiddag med mange gæster, heriblandt borgmestrene fra både Bydelsdorf og Rendsborg.

I Hanved har en tilbygning givet vuggestuebørnene god plads til at udfolde sig. Vuggestuen i Hanved blev indviet den 5. maj 2011. En flok børnehavebørn glædede gæsterne med sange, og både den tidligere og den nuværende borgmester var til stede. Borgmestrene i Hanved kommune har begge været imødekommende over for Skoleforeningen, og de har lagt vægt på at give ens tilskud til oprettelsen af danske og tyske vuggestuepladser.

På trods af nye tiltag er der fortsat et stort behov for flere vuggestuepladser. Alene i Flensborg by, hvor Skoleforeningen kan tilbyde 40 vuggestuepladser, er der 130 børn på venteliste.

Erfaringerne fra de eksisterende tilbud viser, at der er mange fordele ved at have et tilbud til børn under tre år. Det bliver fx muligt at sætte fokus på børnenes sproglige og sociale udvikling, og daginstitutionernes personale har nu også mulighed for at gribe meget tidligere ind i forhold til børn, der har særlige behov, eller børn, som har et fysisk eller et psykisk handicap, der skal tages hensyn til.

Pædagogerne kan desuden vejlede forældre om, at også børn under tre år kan få offentlig hjælp og støtte til deres udvikling.

Fælles ledelsesstruktur?

Ledelsesopgaverne har forandret sig meget i de senere år. Ny lovgivning om bl.a. indførelse af pædagogiske læreplaner, børn med særlige behov og inklusion, overgangen til skolen, sprogvurderinger stiller øgede krav om udvikling og dokumentation af institutionens kvalitet og service. Medarbejderne har desuden et øget ønske om en synlig og effektiv ledelse, der kan skabe gode rammer for at opnå endnu bedre kvalitet i arbejdet med børnene.

Forældrenes forventninger til indholdet i daginstitutionernes hverdag er også blevet større. Disse forventninger stiller store krav til ledelsens og institutionernes kvalitet og til udførelsen af det pædagogiske arbejde.

Sydslesvig er kendetegnet ved mange små institutioner. På den baggrund er det en vedvarende udfordring for de enkelte ledere at styrke kvaliteten i institutionens arbejde. Det kan være vanskeligt at opretholde en effektiv drift ved små enheder, på grund af manglende resurser. På ledelsesplan er de grundlæggende opgaver de samme for en stor og en lille institution. Det hører til lederens opgave at sikre en kontinuerlig kvalitetsudvikling i daginstitutionernes arbejde.

Derfor har et udvalg, bestående af otte ledere fra de forskellige regioner i Sydslesvig og repræsentanter fra Centraladministrationen, i det forgangne år drøftet muligheder for at gå nye veje i forhold til ledelse af daginstitutionerne ud fra et mindretalsperspektiv. I udvalget er det blandt andet blevet fremhævet, at det er vigtigt at sikre pædagogisk bæredygtige enheder, og der har været et ønske om at skabe en større fleksibilitet i forhold til fx åbningstider. Udvalget har drøftet muligheder for bedre udnyttelse af medarbejderressurser, herunder specialisering af medarbejderne inden for de forskellige udviklingsområder og i forhold til børn med særlige behov.

Parallelt med drøftelserne i udvalget er der fra januar 2011 blevet etableret en fælles ledelsesstruktur ved Engelsby og Tarup børnehaver i Flensborg. Erfaringerne efter det første halve år har vist, at der er flere positive aspekter ved den fælles ledelsesstruktur. Det har vist sig, at ressourcerne kan udnyttes meget mere fleksibelt og effektivt. Begge institutioner har fremhævet den fælles økonomi, de fælles møder og fællesskabet omkring mange arrangementer som positivt. Det er en vigtig pointe, at begge daginstitutioners samarbejdsråd er bevaret. Selvom de to samarbejdsråd til tider holder møde i fællesskab, er det vigtigt, at specielle lokale forhold stadig kan drøftes og tilgodeses i det lokale samarbejdsråd.

Sprogudviklingen i daginstitutionen

Barnet lærer at forstå verden ved at bruge sproget, sætte ord på ting, oplevelser og følelser. Sproget er det altafgørende bindeled mellem mennesker og netop derfor et af Skoleforeningens væsentlige indsatsområder.

Den tidlige sprogudvikling har stor betydning for den fortsatte sprog- og læseindlæring. Det er derfor vigtigt, at såvel forældre som pædagoger er opmærksomme på det enkelte barns sproglige udvikling.

Dagtilbudsloven har siden juli 2010 fastholdt, at alle børn i 3-års alderen skal tilbydes sprogvurderinger. Også landet Slesvig-Holsten sætter fokus på et såkaldt "Integratives Sprachförderkonzept".

Dansk Skoleforening for Sydslesvig har derfor besluttet at indføre obligatoriske sprogvurderinger af alle 2-5 årige børn med virkning fra den 1. januar 2012 og med udgangspunkt i sprogvurderingsmaterialet TRAS (Tidlig Registrering Af Sprogudvikling). TRAS gør det muligt at iagttage sprogudviklingen over længere tid. Med udgangspunkt i en række spørgsmål om sproglig udvikling iagttages barnet i naturlige sammenhænge i daginstitutionen. Iagttagelserne kan derefter, hvis der er behov for det, danne udgangspunkt for en dialog mellem forældrene og pædagogen. Her kan det drøftes, hvilke konkrete aktiviteter daginstitutionen kan tilbyde, og hvordan forældrene bedst kan støtte barnet i dets sproglige udvikling.

Integrationsforanstaltninger

Antallet af børn, der har særlige behov, er ret konstant. Den enkelte institution gør meget for at tilrettelægge dagligdagen, så ethvert barns behov tilgodeses bedst muligt. De offentlige myndigheder giver desuden mulighed for at søge støttetimer til børn med særlige behov for mere hjælp. Skoleforeningen er med til at sørge for, at den nødvendige støtte kan gives. Begrebet "inklusion" drøftes med henblik på, at alle børn skal kunne optages i almindelige institutioner, men rammerne og økonomien for, at dette kan gennemføres, er ikke til stede endnu.

Flensborg by og de tre amter har forskellige bestemmelser, der skal overholdes, når der søges integrationsforanstaltninger, fx når det drejer sig om, hvor mange børn pr. gruppe, der kan få bevilget en integrationsforanstaltning. Her er der behov for, at der ageres meget fleksibelt, så

børnene kan blive hjulpet bedst muligt. Inden sommerferien havde 57 børn fået bevilget integrationshjælp. En stor del af disse børn er begyndt i skole i august 2011.

I børnehaveåret 2011-2012 vil der formentlig være det samme antal børn, som får bevilget støtte som i 2010-2011

Kurser og temaeftermiddage på daginstitutions- og SFO-området

I kursusåret 2011 er der blevet udbudt kurser og temaeftermiddage, der har taget udgangspunkt i medarbejdernes evalueringer og et overordnet ønske om at videreudvikle kvaliteten i vore daginstitutioner og SFO'er. Emnerne har bl.a. været

- at styrke sprogudviklingen
- naturaktiviteter
- positiv konflikthåndtering
- lederrollen
- om forskelle mellem pigers og drenges hjerner.

Underviserne på disse kurser har dels været fra Danmark, dels vore egne medarbejdere.

Pædagogerne er i to kursusforløb blevet gjort fortrolige med sprogvurderingsmaterialet TRAS.

Med udgangspunkt i Skoleforeningens natur- og miljøpolitik blev der tilbudt en kursusdag i en skov ved Medelby Danske Skole med Skoleforeningens egne medarbejdere som instruktører. Deltagerne fik indblik i nogle sjove og lærerige aktiviteter, der kan gennemføres i naturen, og i, hvordan man i naturen kan arbejde målrettet med emner til førskolegruppen.

Kurset "Læringsmiljø og Konflikthåndtering" blev for anden gang gennemført for pædagoger og lærere.

Målgruppen er blevet udvidet, idet pædagogmedhjælperne har fået tilbudt et lignende kursus. På dette kursus har pædagoger, der i 2010 selv har deltaget i det ovennævnte forløb, været instruktører. Kurset tog udgangspunkt i deltageres egne praksiserfaringer og i spørgsmål som fx: "*Hvornår skal jeg involvere mig i børnenes konflikter, og hvornår skal jeg holde mig tilbage?*" eller "*Hvordan kan jeg støtte op om barnet i konfliktsituationer?*".

På de Pædagogiske Dage for alle pædagoger blev der i år arbejdet med kommunikation samt personlig og faglig udvikling i forhold til sig selv og som medarbejder i et team.

Den første af de to pædagogiske dage blev holdt i lokale teams på 10 daginstitutioner forskellige steder i Sydslesvig – her blev de 127 deltagende pædagoger ved hjælp af korte videoklip og forskellige opgaveark introduceret for teamarbejde. Den anden dag mødtes alle pædagogerne på Jaruplund Højskole, hvor den foregående dags emner blev præsenteret. En instruktør fra University College Syddanmark fulgte efterfølgende op med korte oplæg om teamsamarbejde, motivationsteorier, og om at lede sig selv.

Lovændring på daginstitutionsområdet medfører reducere af tilskud

En lovændring i december 2010 på daginstitutionsområdet har medført en ny beregning af Slesvig-Holstens tilskud til børn over 3 år. Tilskuddene bliver fremover beregnet efter antal børn i daginstitutionerne og efter institutionernes åbningstider.

Landet har fastlagt et tilskud til daginstitutionerne på i alt 70.000.000 euro. Midlerne er øremærkede, så de 60.000.000 euro fordeles i forhold til det samlede antal af børn over 3 år,

mens de sidste 10.000.000 euro går til institutioner, der har en længere åbningstid. Her tages også højde for antallet af børn fra ikke-tysk-talende familier.

Slesvig-Holstens tilskud til organisationerne bliver fordelt via amterne. Amterne er ansvarlige for at udarbejde deres egen fordelingsnøgle.

For Skoleforeningen medfører denne lovændring et stort indtægtstab. Skoleforeningen har hidtil fået anerkendt de samlede personaleudgifter og dermed også fået tilskud efter de faktiske personaleudgifter, svarende til et beløb på 2.200.000 euro.

Slesvig-Holstens tilskud blev hidtil udbetalt via Flensborg by som et samlet beløb til alle institutioner i Sydslesvig.

Fremover vil de endelige tilskud være afhængige af de enkelte amters og byen Flensborgs beregningsmodeller.

Tager man udgangspunkt i landets basistilskud, vil tilskuddet til Dansk Skoleforening for Sydslesvig for 2011 svare til ca. 1.700.000 euro.

Sammenlignet med de foregående år betyder det en reducere af tilskuddet til Skoleforeningen på ca. 550.000 euro.

Beregningsmodellen i de forskellige amter har ført til mange diskussioner blandt de organisationer, der driver daginstitutioner, idet beregningsmodellen ikke tager højde for de særlige opgaver, de enkelte institutioner skal løse. Den tager heller ikke højde for de mange små institutioner, der er dyrere i drift.

Skoleforeningen har i 2011 ført mange samtaler med landsregeringen og med amterne. Sammen med SSW har der været holdt et møde med Slesvig-Flensborg amt. Her fremlagde amtet et udkast til en beregning, der holdt fast i landets beregningsmodel til amterne. Denne beregning vil betyde en reducere af tilskuddet til Skoleforeningen på ca. 100.000 euro.

Flensborg by har fremlagt et beregningsforslag, hvor landstilskuddene indgår i en særlig Flensborg-model. Hvis denne model sammenholdes med børnetallet fra 2010, kommer det til at betyde en reducere på ca. 230.000 euro i tilskuddet til børn over tre år.

Nordfrisland vil ikke ændre på landstilskuddene til Dansk Skoleforening i indeværende år, men vil derimod være med til fremover at finde en model, der også tager højde for de små institutioner, der har en længere åbningstid.

Den endelige afgørelse er ikke blevet truffet alle steder endnu, da tilskudsberegninger for dagsinstitutionsområdet er en politisk beslutning, der skal tages i amterne, og ikke på forvaltningsplan. Skoleforeningen, andre organisationer og SSW prøver i et tæt samarbejde at få indflydelse på de forskellige beregningsmodeller. Skoleforeningen ønsker at få drøftet de tilskudskriterier for amterne og byerne, der skal tage højde for de enkelte dagsinstitutioners forskellige arbejdsopgaver; med særlig hensyn til formidling af dansk sprog og kultur.

I Kiel blev der i foråret nedsat et udvalg, bestående af repræsentanter for alle de organisationer, der driver daginstitutioner i landet Slesvig-Holsten. Udvalget skal udarbejde et forslag til en beregningsmodel, der eventuelt kan få virkning fra 2013. I øjeblikket er udvalgsarbejdet stillet i bero, men Skoleforeningen forventer at arbejdet genoptages til efteråret.

Skoleområdet

Skoleforeningen driver 45 skoler. Skolerne følger den slesvig-holstenske skolestruktur med en grundskole fra 1.- 4. klassetrin, fællesskole fra 5. til henholdsvis 9. og 10. klassetrin. 9 skoler har en overbygning med elever fra 7.-10. klassetrin. 2 skoler har en gymnasial overbygning. Ved otte skoler er der tilknyttet hjælpeskoleklasser fra 1.-9. klassetrin. Der er oprettet 27 skolefritidsordninger. Skoleforeningens driver desuden en efterskole og en højskole.

Skolerne

Konsekvensen af nedskæringerne i elevtilskudssatserne fra landsregeringen i Kiel blev, at Skoleforeningen så sig nødsaget til at gennemføre mærkbare generelle besparelser og at lukke Christian Paulsen-Skolen i Flensborg ved udgangen af skoleåret 2010-2011. Eleverne på 1.-6. klassetrin blev fordelt på de øvrige skoler i Flensborg, primært Jørgensby-Skolen og Gustav Johannsen-Skolen. Hjælpeskoleeleverne fra 1.-6. klassetrin bliver fremover undervist på Jørgensby-Skolen, og eleverne fra 7.-9. klassetrin på Gustav Johannsen-Skolen.

Skolernes elevtal

Ved det nye skoleårs begyndelse – september 2011 – var 5.668 elever indskrevet i de 46 danske skoler i Sydslesvig mod 5.636 elever ved sidste skoleårs begyndelse.

Indskolingstal

Ved begyndelsen af skoleåret 2011-2012 blev 594 børn indskolet i de danske skoler i Sydslesvig. Efterfølgende tabel viser tilgangen af begyndere på 1. klassetrin de seneste 10 år:

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
521	541	520	578	526	566	559	502	596	594

Det samlede elevtal

Det samlede elevtal i skolerne har i perioden 2002-2011 udviklet sig på følgende måde (opgjort pr. 1. september):

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
5.749	5.731	5.772	5.756	5.714	5.636	5.670	5.566	5.636	5.668

Elevtallet pr. 1. september 2011 er steget i forhold til elevtallet pr. 1. september 2010. Det gennemsnitlige elevtal i 2010 var 5.565. For kalenderåret 2011 forventer vi, at det gennemsnitlige elevtal vil være 5.615. For kalenderåret 2012 siger vor prognose, at det gennemsnitlige elevtal vil være 5.681.

Antallet af nybegyndere for 2012-2013 vil være lidt lavere. Vi vurderer derfor, at elevtallet er stabilt.

Elevernes fordeling på forskellige klassetrin

pr. 1. september 2010

1. klassetrin	624
2. klassetrin	517
3. klassetrin	549
4. klassetrin	546
5. klassetrin	511
6. klassetrin	491
7. klassetrin	489
8. klassetrin	471
9. klassetrin	508
10. klassetrin	294
11. årgang	191
12. årgang	223
13. årgang	222
i alt	5.636

Skolernes størrelse

Skoler og antal klasser i skoleåret 2010-2011

1-klasede

Hatlund-Langballe Danske Skole, Medelby Danske Skole, Vestermølle Danske Skole og Vyk Danske Skole.

2-klasede

Bavnehøj-Skolen, Husby Danske Skole, Jaruplund Danske Skole, Kobbermølle Danske Skole, Ladelund-Tinningsted Danske Skole, Risby Danske Skole, Risum Skole/Risem Schölj, Satrup Danske Skole, Vanderup Danske Skole, Vidingherreds Danske Skole.

3-klasede

Askfelt Danske Skole, Bøl-Strukstrup Danske Skole, Hanved Danske Skole, Ladelund Ungdomsskole, Store Vi Danske Skole, Sørup Danske Skole og Treja Danske Skole.

4-klasede

Jernved Danske Skole, Lyksborg Danske Skole, Nibøl Danske Skole, Uffe-Skolen.

5-klasede

Kaj Munk-Skolen, Skovlund-Valsbøl Danske Skole og Vesterland-Kejtum Danske Skole.

6-klasede

Hans Helgesen-Skolen, Harreslev Danske Skole, Oksevejens Skole, Trene-Skolen.

8-klasede

Bredsted Danske Skole, Hiort Lorenzen-Skolen og Jørgensby-Skolen.

9-klasset

Duborg-Skolen (eksklusiv 11.-13. årgang)

10-klassede

Gottorp-Skolen og Sønder Brarup Danske Skole

Skoler med flere end 10 klasser

A. P. Møller Skolen	11 klasser (eksklusiv 11-13. årgang)
Ejderskolen	11 klasser
Cornelius Hansen-Skolen	12 klasser
Jens Jessen-Skolen	13 klasser
Husum Danske Skole	15 klasser
Christian Paulsen-Skolen	16 klasser
Gustav Johannsen-Skolen	16 klasser
Læk Danske Skole	16 klasser
Jes Kruse-Skolen	17 klasser

Skolefritidsordninger

Udvikling i antal SFO'er og i børnetal i SFO'erne

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
skolefritidsordninger:	13	18	18	19	20	23	27	27	27	27
børn:	167	254	285	344	406	520	602	665	704	690

Gymnasieoverbygningerne

Statistiske oplysninger

I skoleåret 2010-2011 var der i alt 636 elever i den gymnasiale overbygning, fordelt på følgende måde

pr. 1. 9. 2010	11. årgang	12. årgang	13. årgang	
Duborg-Skolen	102	130	146	
A. P. Møller Skolen	89	93	76	
I alt	191	223	222	636

”Zentralabitur”

For gymnasieoverbygningerne betød skoleåret 2010-2011, at eleverne for første gang skulle deltage i delstatens ”Zentralabitur”. Det medførte, at de fik centralt stillede opgaver i kernefagene tysk, matematik og engelsk. For at tilgodese vore elevers tarv og vores specielle mindretalssituation har Skoleforeningen opnået at blive hørt i forbindelse med udarbejdelse af eksamensopgaverne for fagene tysk og engelsk. I faget matematik var der et tæt samarbejde mellem repræsentanter for Skoleforeningen og ministeriets opgavekommission om oversættelse af opgaverne til dansk.

Dimittender

Det var en historisk begivenhed for hele mindretallet, at der i år for første gang blev dimitteret studenter fra to danske skoler i Sydslesvig. Årets 74 studenter fra A. P. Møller Skolen og 137 studenter fra Duborg-Skolen udgør en gymnasiefrekvens på ca. 44 %.

Overenskomst

De seneste års udvikling fra én til to gymnasiale overbygninger har betydet, at antallet af gymnasielærere på A. P. Møller Skolen har skullet øges kraftigere end der kunne afvikles på Duborg-Skolen. Situationen søgtes løst ved, at en række lærere læste timer i forskellige fag på begge skoler. Dette pres på personalesituationen blev forstærket af yderligere to faktorer. På den ene side en reform af det nylig indførte slesvig-holstenske profilgymnasium, der medførte en aflastning af eleverne i form af færre undervisningstimer. På den anden side Skoleforeningens ny overenskomst for gymnasielærere, der nødvendigvis måtte tage hul på en ny definition af arbejdstiden. Overenskomstens besparelse på omkring fem årsværk har i kombination med færre ugentlige skematimer for eleverne medført en øget overtallighed af gymnasielærere på Duborg-Skolen, der også i det kommende år løses ved at flere lærere underviser på begge skoler. På sigt vil situationen dog kun kunne løses ved varige forflytninger, pensionering eller afskedigelse.

Læseplaner for gymnasieområdet

Der lægges p.t. sidste hånd på indgåede forslag til læseplaner for den gymnasiale overbygning, så de kan sendes til høring. Læseplansarbejdet er ikke skredet helt så hurtigt frem, som det oprindeligt var planlagt.

Arbejdsområder

Læseplaner

En læseplan for faget formning/billedkunst for 1.-10. klassetrin er sendt til høring i skolernes pædagogiske råd og samarbejdsråd.

Udvalget for Sprog og Læsning

Gennem de seneste ti år har Udvalget for Sprog og Læsning arbejdet på at udvikle viden, metoder og målsætninger, der styrker børns og elevers sproglige udvikling og læseudvikling. Der er udviklet målsætninger, undervisningsmateriale, forældrefoldere og kursustilbud til pædagoger og lærere.

Resursepersoner

Udvalget arbejder med at udvikle en model for, hvordan et korps af resursepersoner kan bidrage til en kvalitetsudvikling af institutionernes og skolernes arbejde med sprog- og læseudvikling. Modellen skal både beskrive de praktiske/økonomiske forudsætninger og indholdet for en sådan ordning.

Man lærer fag gennem sprog – og sprog gennem fag

Der er udviklet et nyt kursus, der skal gennemføres lokalt i fællesskoledistrikterne. Kurset sætter fokus på, at en god sprogudvikling er nødvendig for at få et godt udbytte af den faglige undervisning. Samtidig er det kursets hensigt at vise, at netop fagundervisning er en enestående mulighed for at udvikle sprog. I fagundervisningen kommer eleverne i berøring med sproglige områder, der ligger langt fra hverdags sproget – så her er der mange nye ord og sproglige konstruktioner at hente.

Skolelederkonference

Årets skolelederkonference havde fokus på undervisningsdifferentiering. Et emne, der er blevet endnu mere aktuelt for skolerne, efter at fællesskolestrukturen er blevet indført.

Tre veloplagte og vidende foredragsholdere gav skolelederne et godt indblik i emnet. Begrebets overordnede skolepolitiske og internationale forankring blev beskrevet og underbygget af professor Jens Rasmussen fra Center for Grundskoleforskning ved Danmarks Pædagogiske Universitet. Oplægget blev fulgt op af to foredrag, der understregede, at det er en forudsætning for at kunne gennemføre undervisningsdifferentiering, at der er tydelige mål for undervisningen, og at både selve undervisningen og elevernes udbytte løbende evalueres.

Tidligere skoleleder Jochen Arlt gennemgik et undervisningsdifferentierings-eksempel med udgangspunkt i et forløb omkring matematik i 9. klasse. Helle Bjerresgaard fra University College Syddanmark kom ind på forskellige samarbejdsstrukturer der både fremmer indlæring og undervisningsdifferentiering.

Temaet bliver fulgt op af et 40-timers lærerkursus om undervisningsdifferentiering. Desuden har en række skoler afholdt lokale kurser med dette tema.

Elevers ophold på efterskoler

Hvert år vælger en række elever at tage på et efterskoleophold i Danmark. Efterskoleopholdene finder som regel sted på 9. eller 10. klassetrin. En del elever vælger at tage på efterskole, efter at de har afsluttet deres skolegang ved Skoleforeningen. Andre elever vælger at fortsætte deres skolegang ved Skoleforeningen, når efterskoleopholdet er færdigt.

Sydslesvigudvalget øremærkede et beløb til efterskoleområdet. Det blev derfor muligt at forhøje budgettet til støtte til elevers efterskoleophold så meget, at alle elever, der søgte støtte til et efterskoleophold i år, kunne modtage et positivt svar.

Samarbejdsprojektet ”Sydslesvigske elever på 14 dages gæstebesøg på efterskoler” blev gennemført. Sydslesvigske lærere og efterskolelærere mødtes til et forberedende seminar på Christianslyst, hvor de planlagde elevernes udvekslingsbesøg. Projektet var til stor glæde for skoler og elever både nord og syd for grænsen.

Center for Mindretalspædagogik

”Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig”, University College Syddanmark og Skoleforeningen fortsatte deres samarbejde omkring Center for Mindretalspædagogik.

Pilotprojektet ”Introduktionskursus i mindretalspædagogik” blev gennemført på tre fredag-lørdage. Kurset var inddelt i modulerne

- mindretallet set ud fra et dannesperspektiv
- mindretallet set ud fra et institutionsteoretisk perspektiv
- mindretallet set ud fra et læringsteoretisk perspektiv.

26 studerende, pædagoger, lærere og andre interesserede fra nord og syd for grænsen valgte at deltage i kurset.

Kurset er blevet evalueret og gennemføres for anden gang i revideret form i efteråret 2012.

Edb i forvaltningen og i institutionerne

Edb-kontoret er ansvarlig for driften af Skoleforeningens administrative edb-systemer og understøtter skolerne i driften af de pædagogiske systemer. Kontoret står for systemernes vedligeholdelse og videreudvikling, yder brugersupport ved tekniske problemer eller besvarer spørgsmål om nye produkter. Derudover vedligeholder og videreudvikler kontoret Skoleforeningens netværk samt IP-telefoni, og yder teknisk support til brugerne.

Statistiske oplysninger

Skoleforeningens ca. 120 institutioner har omkring 280 administrative arbejdspladser, der hver består af en computer og en telefon. I centralforvaltningen er der ca. 30 servere.

De 46 skoler er udstyret med ca. 2000 pædagogiske computere, 130 interaktive tavler og trådløse netværk til undervisning.

Det administrative netværk

Alle institutioner ved Skoleforeningen benytter sig af en fælles infrastruktur. Der er central datalagring og serviceydelse via Centralforvaltningens serverrum.

I det forgangne år er en del eksterne netværk blevet udskiftet med "MPLS-teknologi", der skal være med til at lette og stabilisere samarbejdet mellem Centraladministrationen og institutionernes administrative arbejdspladser.

Informationsteknologien i undervisningen

Det pædagogiske arbejde i skolerne bliver understøttet af informationsteknologien ved hjælp af edb-lokaler og bærbare computere, der kan tages med ind i klasseværelserne, så der kan arbejdes via trådløse netværk. Mange skoler har desuden efterhånden anskaffet interaktive tavler som et pædagogisk værktøj i undervisningen.

Teknisk Afdeling

Teknisk Afdeling planlægger, koordinerer og udfører anlægs- og vedligeholdelsesopgaver på Skoleforeningens bygninger.

Desuden koordinerer Teknisk Afdeling kørselsområdet og varetager arbejdsgiverfunktionen i forhold til det tekniske personale. Af andre arbejdsområder kan nævnes Skoleforeningens energiforsyning, forsikringer, eftersyn og anskaffelse af inventar og bogbusser.

Bygningsmassen, der skal vedligeholdes, omfatter alle institutioner og øvrige bygninger.

Større anlægsopgaver

For at kunne omsætte skoleloven og omstrukturere hoved-, real- og gymnasieskoler til fællesskoler, har det været nødvendigt at etablere nye lokaler. Denne omstrukturering har været en stor udfordring for Teknisk Afdeling, der igennem flere år har brugt mange arbejdstimer på at udvikle og lede de mange store anlægsopgaver i forbindelse med udbygning til fællesskoler og heldagsskoler i Sydslesvig.

Cornelius Hansen-Skolen

Alle byggeafsnit er nu afsluttet. Resten af midlerne vil blive brugt til et lille projekt til skolegården.

Jens Jessen-Skolen

Alle lokaler er taget i brug. I løbet af efteråret 2011 og foråret 2012 etableres der et udendørsareal, hvorefter projektet kan afsluttes.

Gustav Johannsen-Skolen

Der er blevet udskrevet en arkitektkonkurrence, hvor syv arkitektfirmaer er blevet udvalgt til at komme med et forslag til en nybygning. Vinderprojektet udvælges og projektets første fase bliver indledt i slutningen af 2011.

Jaruplund Højskole

Dansk Skoleforening har fået bevilget EU-midler, der delvist kan dække en modernisering og udvidelse af Jaruplund Højskole. Projekteringsfasen er indledt i 2011.

Trene-Skolen

Skolen er i 2011 blevet udvidet med en pavillon, der rummer 2 klasselokaler.

Jørgensby-Skolen

Efter at de sidste brandsikringskrav er opfyldt ved Jørgensby-Skolen, er hele skolens elektriske system blevet komplet saneret. I løbet af året 2012 vil de sidste myndighedskrav blive gennemført.

Særlig vedligeholdelse

Skolernes og børnehavernes behov ændrer sig. Det betyder ændrede krav til bygningernes og lokalernes anvendelse.

Etablering af vuggestuer

Husum Børnehave

Der er søgt om byggetilladelse, og projekteringen af en ny vuggestue er sat i gang.

Læk Børnehave

Byggetilladelsen foreligger, og finansieringen til vuggestuen er på plads.

Jaruplund Børnehave

Projekteringen af en vuggestue er sat i gang.

Skolefritidsordninger

Hiort Lorenzen-Skolen

SdU opfører et fritidshjem på Skoleforeningens grund.

Myndighedskrav – brandsikring og tekniske installationer

Teknisk Afdeling er i gang med at forbedre de sikkerhedsmæssige forhold på følgende institutioner:

Askfelt Danske Skole, Hostrup Børnehave, Husby Børnehave, Isted Børnehave, Jes Kruse-Skolen i Egernførde, Vesterland-Kejtum Danske Skole.

Konjunkturpakke II

Det har været en stor opgave at gennemføre de tiltag, der blev gjort mulige af konjunkturpakke II – både i det forgangne og i indeværende år. Der skal lyde en stor tak til forbunds- og delstatsregeringen og alle de kommuner, der har støttet Skoleforeningen med midler hertil. Det har været et godt samarbejde. Der har især været sat fokus på energirenovering af både børnehaver og skoler. En bred vifte af tiltag, der strækker sig lige fra udskiftning af fyringsanlæg, vindues- og tagsaneringer, til tidssvarende opgradering af elinstallationer, er blevet og vil blive omsat frem til slutningen af 2012.

Når konjunkturprogrammet udløber, har 15 børnehaver og 15 skoler draget fordel af de omkring 4,3 mio. euro, som investeringerne samlet beløber sig til.

Følgende børnehaver er blevet energirenoveret med tilskud af midler fra konjunkturpakke II:

Gottorp-Skolens Børnehave, Husby Børnehave, Ingrid-Hjemmet, Jaruplund Børnehave, Kappel Børnehave, Kobbermølle Børnehave, Lyksborg Børnehave, Læk Børnehave, Mårkær Børnehave, Nibøl Børnehave, Oksevejens Børnehave, Rendsborg Børnehave, Skovgades Børnehave, Skovlund Børnehave og Tarp Børnehave.

Følgende skoler er blevet energirenoveret med tilskud af midler fra konjunkturpakke II:

Christian Paulsen-Skolen, Duborg-Skolen, Gottorp-Skolen, Hans Helgesen-Skolen, Hiort Lorenzen-Skolen, Husby Danske Skole, Husum Danske Skole, Kaj Munk-Skolen, Kobbermølle Danske Skole, Lyksborg Danske Skole, Oksevejens Skole, Risum Skole/Risem Schölj, Skovlund-Valsbøl Danske Skole, Sørup Danske Skole og Uffe-Skolen.

Salg af bygninger

Følgende bygninger er blevet solgt:

Jydbæk Forsamlingshus

Skovgade, bolighus

Den forhenværende skole i Follervig

Munkebøl Forsamlingshus

Mariegade 21 i Flensborg, Mariegades Fritidshjem

Rickerter Str. – en del af sportspladsen i Rendsborg

Danziger Str. 16-18 i Slesvig, beboelseshus.

Følgende bygninger står til salg i nærmeste fremtid:

Sterup Børnehave

Børnehavederboligen i List

Børnehaven i List

Rickerter Str. – en del af sportspladsen i Rendsborg

Nørrealles, bolighus

Driftsrådsbygningen i Harreslev

Center for Undervisningsmidler i Flensborg

Valsbøl, landbrugsareal

Udsatte anlægsopgaver og nye ansøgninger

I begyndelsen af kalenderåret 2011 havde 15 børnehaver og 12 skoler sendt ansøgninger om anlægsopgaver for 2012.

På børnehavområdet måtte følgende opgaver udskydes indtil videre:

Borreby Børnehave (ombygning), Bustrupdam Børnehave (tilbygning/ombygning), Drage Børnehave (renovering og tilbygning), Egernførde Børnehave (tilbygning), Frederiksstad Børnehave (nybygning), Hiort Lorenzen-Skolens Børnehave (tilbygning og udvidelse), Hostrup Børnehave (ny børnehave i Satrup), Husum Børnehave (udvidelse af tagetagen), Isted Børnehave (ombygning og tilbygning), Jaruplund Børnehave (udvidelse og modernisering), Kappel Børnehave (udvidelse af dragehuset), Kilseng Børnehave (udvidelse og gennemgribende sanering), Kobbermølle Børnehave (udvidelse i tagetagen), Skovgades Børnehave (erstatning af lokaler), Ørsted Børnehave (nybygning)

På skoleområdet har følgende opgaver måttet udsættes indtil videre:

Askfelt Danske Skole (udvidelse og brandsikring), Bavnehøj-Skolen (udvidelse), Hans Helgesen-Skolen (ombygning), Jes Kruse-Skolen (tilbygning og idrætshal), Jørgensby-Skolen (idrætshal), Medelby Danske Skole (tilbygning og nybygning af børnehave), Oksevejens Skole (tilbygning), Satrup Danske Skole (udvidelse og etablering af børnehave), Store Vi Danske Skole (ombygning), Sørup Danske Skole (renovering), Trene-Skolen (nybygning), Vesterland-Kejtum Danske Skole (tilbygning og ombygning).

Skoleforeningens økonomi

Regnskabstal for finansåret 2010

Resultatopgørelsen for 2010 sluttede med et overskud på 5.857,64 euro på baggrund af indtægter på i alt 85.248.646,32 euro og udgifter på i alt 85.242.788,68 euro.

I 2010 nåede Skoleforeningen ikke helt op på det budgetterede indtægtsniveau. Sammenlagt kom der til at mangle ca. 170.000 euro i forhold til budgettet. Dette skyldes først og fremmest, at tilskuddene til elevbefordringen fra Slesvig-Flensborg amt ud fra bevillingsskrivelser delvis blev henført til et forkert regnskabsår. Amtet har senere beklaget denne unøjagtighed, men regnskabsmæssigt havde det til følge, at der for 2010 kun kunne medtages ca. 260.000 euro mindre som kørselstilskud fra amtet end budgetteret. Den øgede forældrebetaling for gymnasieelevernes og børnehavebørnenes transport gav Skoleforeningen en merindtægt på 62.000 euro.

Slesvig-Holsten har afskaffet det bidragsfrie børnehavear for de børn, der bliver skolepligtige i det efterfølgende skoleår. Det betyder, at forældrene igen skal overtage betalingen for dette sidste år. Det uforudsete skift tilbage til den gamle ordning betød sammenlagt lavere indtægter for Skoleforeningen end budgetteret. Der blev tale om både lavere indtægter på forældrebidragene og lavere offentlige tilskud – i alt godt 200.000 euro mindre end budgetteret.

På udgiftssiden lå udgifterne til lønninger lavere end budgetteret, hvilket bl.a. skyldes følgende to faktorer:

For det første havde Skoleforeningens styrelse og direktion en formodning om, at de offentlige tilskud på grund af den økonomiske krise ikke ville følge med den kommende løn- og prisudvikling. Man besluttede derfor at iværksætte en række besparelser samt at hæve brugerbetalingssatserne for at få et fornuftigt afsæt for budgettet for 2011. I den forbindelse blev det også besluttet at gennemføre en meget stram tildeling af timer til skolerne fra skoleåret 2010-2011. Det betød allerede i 2010 et fald i lønudgifterne til lærere både på skole- og på gymnasieområdet.

For det andet gik de danske lønreguleringer, som overføres til Sydslesvig, i stå. I Danmark er lønningerne i den offentlige sektor koblet til udviklingen af lønningerne i den private sektor. Da lønudviklingen i den private sektor ret omgående reagerede på den økonomiske krise, bevirkede det, at lønudviklingen i den offentlige sektor ligeledes stagnerede.

Besparelserne på lønområdet betød, at Skoleforeningen kunne anvende flere midler på vedligeholdelse af bygningsmassen. Herved blev det muligt at fremskynde egenfinansieringen af den omfattende konjunkturpakke, som Skoleforeningen havde sat i værk i forbindelse med offentlige tilskud til sanering af en lang række børnehaver og skoler. Alle planlagte vedligeholdelsesprojekter under konjunkturpakken blev sat i gang i 2010, og vil være afsluttet i løbet af 2011. Konjunkturpakkeprogrammet ved Skoleforeningen fik et samlet volumen på godt 4,3 mio. euro, og Skoleforeningens andel kommer til at beløbe sig til omkring 1,6 mio. euro. Resten finansieres af offentlige tilskud.

Statusopgørelsen pr. 31.12.2010 balancerer med 157.417.923,88 euro.

Driftsrådet

Skoleforeningen har siden 2009 ført forhandlinger med forhandlingsfællesskabet (DLS, SSA, BUPL), ver.di og GL vedrørende ændringer af driftsrådsoverenskomsten. Forhandlingen om en ny driftsrådsstruktur var blevet nødvendig, da A. P. Møller Skolens gymnasielærere ikke var omfattet af den gældende driftsrådsoverenskomst. Da der ved driftsrådsvalgene i 2010 ikke var opnået enighed om en ny driftsrådsstruktur ved Skoleforeningen, havde A. P. Møller Skolens gymnasielærere i overensstemmelse med driftsrådslovgivningen oprettet et driftsråd analogt til Duborg-Skolens driftsråd for magistre.

Da forhandlingsfællesskabet imidlertid ikke ville anerkende oprettelsen af dette driftsråd blev valget anfægtet af 15 medlemmer af driftsrådet for lærere m.fl., børnehavepædagoger, teknisk-administrativt personale, børnehavemedhjælpere samt handicaprepræsentanten i samarbejde med fagforeningen GEW. Da sagen blev behandlet i arbejdsretten, understregede dommeren dog, at sagen ikke kun skulle vurderes ud fra overenskomstens ordlyd, men også ud fra de intentioner parterne havde lagt i den. Herpå valgte de 15 driftsrådsmedlemmer og GEW at trække sagen tilbage for derved atter at åbne for en forhandlingsløsning mellem fagforeningerne og Skoleforeningen.

Usikkerheden om driftsrådsstrukturen og A. P. Møller Skolens magisterdriftsråd fortsatte dog og kom til udtryk i spørgsmålet om fællesdriftsrådets sammensætning. Et fællesdriftsråd skal oprettes, når der eksisterer flere driftsråd ved samme arbejdsgiver, som denne kan henvende sig til i sager af fælles interesse for samtlige medarbejdere eller i sager, et enkelt driftsråd ikke kan behandle alene. Uenigheden bestod i, om hvert magisterdriftsråd eller kun magistergruppen skulle være repræsenteret. Resultatet af den pågående uenighed er, at der for tiden ikke findes et lovligt valgt fællesdriftsråd ved Skoleforeningen, der kan varetage medarbejdernes interesser i fællesanliggender.

Forhandlingerne om en ny driftsrådsstruktur, som også ville kunne have løst spørgsmålet om fællesdriftsrådet, er imidlertid atter gået i stå. Fra fagforeningernes side var der fremsat forslag om en opdeling af driftsrådet for lærere m.fl., børnehavepædagoger, teknisk-administrativt personale og børnehavemedhjælpere, således at lærergruppen ville få sit eget driftsråd. Desuden skulle ledergruppen ved skolerne have status som selvstændig medarbejdergruppe. Skoleforeningen gik ind i forhandlingerne under forudsætning af, at der kunne findes en udgiftsneutral løsning. På det seneste har fagforeningernes forhandlingsfællesskab imidlertid trukket dette forslag tilbage og meddelt, at man ville holde fast ved den nuværende struktur. Dermed er situationen stadig uafklaret.

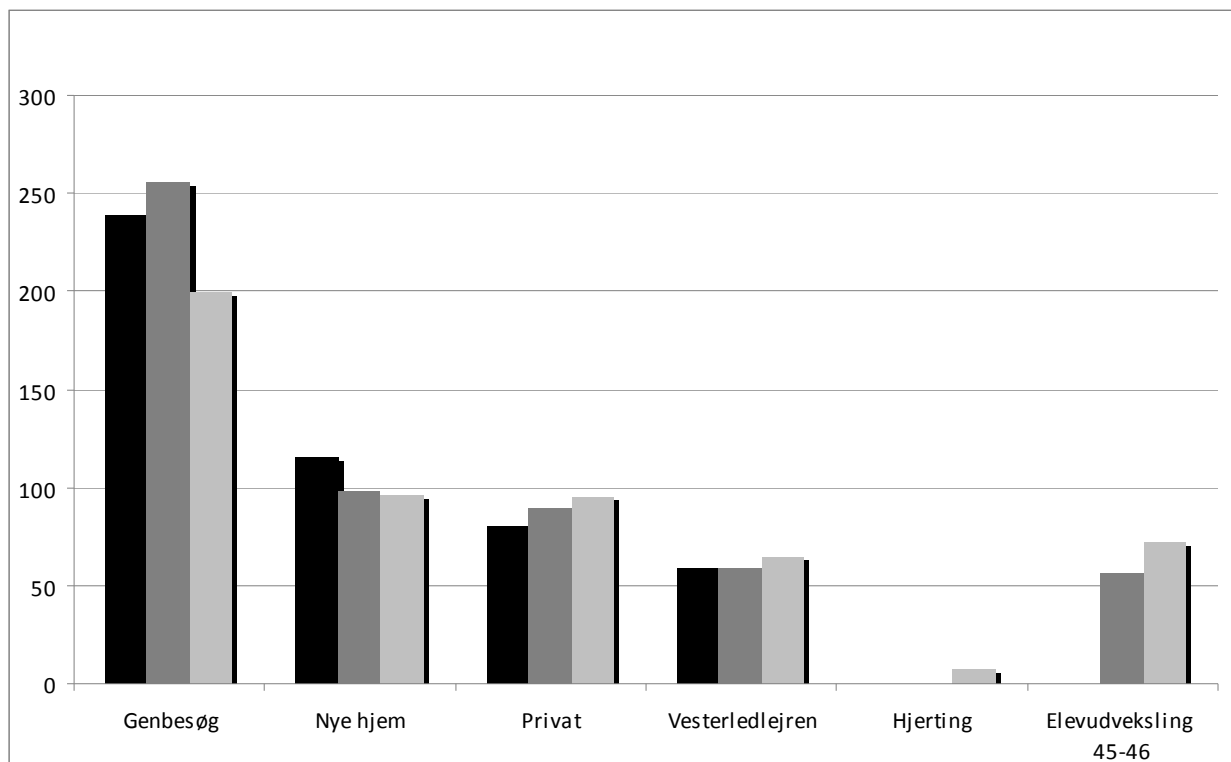
Feriekontoret

Ved leder af Feriekontoret, skoleinspektør Eberhard von Oettingen

Statistik for Sydslesvigske Børns Ferierejser 2009 - 2011

	2009	2010	2011
Genbesøg	239	256	199
Nye hjem	115	98	96
Privat	80	90	95
Vesterledlejren	59	59	65
Hjerting	0	0	7
Elevudveksling 45-46	0	56	72
i alt	493	559	534

Illustrationen nedenunder viser en grafisk fremstilling af udviklingen i Feriekontorets forskellige arbejdsområder

Fra "Eidersperrwerk" til "Den Store Bælt" – Feriekontoret bygger broer!

Når ens far er slusemester på "Eidersperrwerk" på halvøen Ejdersted, så er Storebæltsbroen et syn, man glæder sig til at se. Sådan også for Paul fra Tønning, der går i 3. klasse på Uffe-Skolen. Spændt sidder han for første gang i særtøget på vej til sine nye ferieværter på Sjælland. Paul kan

ikke vente. Spørgsmålet kommer allerede mellem Tinglev og Vojens: ”Hvornår kommer vi endelig til Den Store Bælt?”

Forandringer

Sæsonen 2011 har været en spændende sæson med fornyelse både i forhold til aktivitetsniveauet og i forhold til strukturelle forandringer.

Med den nye struktur for ferie børnsrejserne, der blev vedtaget sidste år, er den gamle forening fra 1919 nedlagt. Organisationen har nu ikke længere det lange navn ”Landsforeningen for Sydslesvigske Børns Ferierejser”, men kalder sig blot ”Sydslesvigske Børns Ferierejser”. Men det virkeligt nye er, at organisationen nu tydeligt er forankret i Dansk Skoleforening for Sydslesvig og i Grænseforeningen. Al unødigt foreningsorganisation er skrælet af. Tilbage står de mange aktive personer og grupper, der er med til at løse opgaven med at skaffe nye ferieværter i Danmark til sydslesvigske elever. Opgaven fra 1919 er den samme som i dag. Der bygges bro mellem Danmark og Sydslesvig, levende kontakter og fællesskab opstår hen over grænsen.

Sæsonen 2011

534 børn har haft kontakt til Danmark i denne sæson. Selvom der ikke er sendt flere elever af sted på den traditionelle ferierejse i sommerferien, så er der alligevel flere børn i Danmark i år. Det er der flere grunde til. Den vigtigste er, at vi ved at tilbyde fleksible mødeformer er i gang med at sprede vore aktiviteter ud over hele året. Derudover har Feriekontoret i samarbejde med Grænseforeningen og de lokale koordinatore i Danmark strammet op omkring udvælgelsesproceduren. Vi forsøger at lave en bedre matchning af barn og ferieværtsfamilie. Til dette formål har vi fremstillet nye tilmeldingsformularer, og vi er begyndt at stille basale krav til de sydslesvigske familier og børn, der ønsker deres barn på ferieophold. Det har bevirket, at næsten alle børn har gennemført opholdet i Danmark. Enkelte hjemsendelser har der været, men tallet ligger langt fra tallet fra den foregående sæson.

Elevudveksling uge 45/46

Pilotprojektet ”Elevudveksling” i november 2010 gav 28 børn fra Sydslesvig en uges ophold i Danmark og de en uges ophold i Sydslesvig sammen med deres nye kammerat, som oplever en sydslesvigsk hverdag. Elevudveksling beriger begge veje, og den knytter familier i Danmark og Sydslesvig sammen.

Vi har bevidst struktureret elevudvekslingen med en flad organisatorisk struktur. Det betyder, at så snart Feriekontoret har matchet to elever, så skal familierne selv klare resten. Og det virker, kan vi se, og vi kan læse det ud af evalueringerne. Nu bliver der skypet, ringet og mailet på kryds og tværs. Og vi har været så heldige, at elevudvekslingen kom på TV2’s landsdækkende 19-nyheder. TV-stationen besøgte to udvekslings drenge på Bredsted Danske Skole, og det blev til et filmklip, der viste en aktiv levende forbindelse mellem to drenge i 4. klasse og mellem deres familier.

Vi ser, at når udvekslingsleverne bliver glade for hinanden kommer de til at mødes flere gange i løbet af året. Elevudvekslingen er et projekt i samarbejde med Grænseforeningen og Skoleforeningen, som i år er blevet vedtaget under Sydslesvigloven og løber over to år.

Familierne kan selv ...uden Feriekontoret

En rundspørge på skolerne viste, at ca. 100 elever på eget initiativ var på besøg i Danmark i sommerferien. For manges vedkommende har ”Sydslesvigske Børns Ferierejser” startet kontakten, og familierne forstår at udbygge den på egen hånd og holde den ved lige. Familierne kan selv, og

hurra for det. For jo hurtigere vi kan få skubbet formidlingen mellem familierne i Danmark og Sydslesvig væk fra skolernes og Feriekontorets bord til familierne selv, desto tættere bliver båndene knyttet på sigt.

Vesterledlejren og ferie i Hjerting

Vesterled-teamet havde i år 63 elever med op til knap 14 dages ophold i de fine nye rammer på Vesterled. Igen i år har et veloplagt lederteam sørget for spændende oplevelser og aktiviteter. Tak til grænseforeningerne i det gamle Ringkøbing amt, der igen i år via en pengegave har givet børnene ekstra gode oplevelser.

I samarbejde med Sundhedstjenesten sendte Feriekontoret 7 elever til Kystsantorier i Hjerting, Det drejede sig om elever, der hverken havde fået plads som ferieborn eller på turen til Vesterled.

Personalepleje på Jaruplund og messe i Herning

Skal vi have udbygget feriebornsarbejdet i Danmark, er det vigtigt, at vi har tid til at udvikle arbejdet. Derfor har vi i år holdt vort første ferierejseseminar. Det skete på Jaruplund Højskole i en weekend i februar. Her havde vi tid til at drøfte arbejdet sammen med alle hjælpere. Weekenden blev et mix af personalepleje, informationsudveksling og udvikling af reklamefremstød. Mødet mellem koordinatorene i Danmark og skolernes rejselærere viste sig at blive en vigtig sparring. Sammen med Grænseforeningen og SSF stod Feriekontoret med en stand på rejsemessen Ferie for Alle i Herning. Det blev en weekend, hvor mindretallet viste ansigt og nye interesserede familier blev vundet. Nye PR-ideer skal til. Derfor stod Feriekontoret en enkelt lørdag ved grænsebutikkerne og delte info-foldere om feriebornsarbejdet ud til interesserede.

Tak...

En stor tak skal lyde til alle hjælpere, lige fra hjælperne med transporten over DSB-teamet, skolernes rejselærere, Sundhedstjenesten til Grænseforeningen. I har alle været med til at give årets 500 børn en oplevelse. En særlig tak skal lyde til ferieværterne og koordinatorene i Danmark. Vi glæder os til sæsonen 2012

Projekt Flensborg Avis og Skoleforeningen i Undervisningen

- bestil en projektmedarbejder
ved projektmedarbejder Georg Buhl

Målet med projektet "Avisen i undervisningen" er at fremme elevernes evne til at bruge og forstå det danske sprog mundtligt og skriftligt. Samtidig skal projektet fremme forståelsen for mediers faglige måde at arbejde på.

Skoleforeningen tilbyder de enkelte skoler at få besøg af en gæstelærer, der kan undervise elever og lærere i det journalistiske håndværk. Nyheder, reportage, interview, baggrundshistorier, notits, anmeldelse, leder, læserbreve, billeder i historier og billeder i det journalistiske sprog. Gæstelæreren er betalt af puljemidler, så det belaster ikke de enkelte skolars budget.

Det bliver projektmedarbejderen brugt til

1. Underviser i klassen

Projektmedarbejderen overtager undervisningen. Emner, du kan bestille, er:

- "Med og uden mening" To timer om afspejlende journalistik.
- "Skriv en nyhed" To timer om Kain og Abels eller Thors hammer der bliver stjålet.
- "Skriv et portræt af din sidekammerat" To timer om at portrættere
- "Avisen på tværs" Forelæsning om avisen og den fri presses betydning for demokratiet.

2. Er med til møder

Projektmedarbejderen deltager i skolens planlægningsmøder. Lærerne og projektmedarbejderen udarbejder i fællesskab et forløb for et fag eller en emneuge.

3. Afvikler kursus for lærere

Projektmedarbejderen underviser lærere og andre interesserede
Undervisningen kan foregå på skolerne, på Flensborg Avis eller på Center for Undervisningsmidler.

Emnerne er

- "journalistik"
- "layout og typografi til aviser og projektopgaver"
- "medielære"
- "et besøg i bladhuset Flensborg Avis".

4. Aviskonkurrence

Målrettet introduktion til en uge med bladfremstilling. Klassen og læreren bliver rustet til på fem skoledage at kunne fremstille en avis på fire sider i A3-format.

Efter introduktionen er man godt rustet til at deltage i Danmarksmesterskabet i avisfremstilling.

Det er en skrivekonkurrence for skoler i Danmark og Sydslesvig.

Konkurrencen afvikles i uge 44. I år deltager fem klasser fra Sydslesvig.

5. Ekskursion

Arrangerer besøg med rundvisning på Flensborg Avis.

Sandpapir

Ungdomssiderne i Flensborg Avis skrives og layouts af gymnasieelever fra Duborg-Skolen, som en gang om året får et kursus i journalistik.

Der arbejdes på, at få eleverne fra A. P. Møller Skolen med ind i projektet.

Begge skoler får en gang om året tilbudt et kursus i journalistik.

Grænseforeningen

Hvert år i februar underviser projektmedarbejderen lærere fra folkeskoler i Danmark i at undervise i bladfremstilling. Dette kursus arrangeres af Grænseforeningen. Emnet for de journalistiske genrer hentes i den sydslesvigske hverdag for på den måde at oplyse om forskellige dele af Sydslesvig. I år deltog 16 lærere.

Uni Flensborg

Det er ved at udvikle sig til en tradition, at de studerende, der læser dansk på universitetet i Flensborg, en gang om året får en slags forelæsning, der er bygget op om mindretallet og journalistik.

Skoler i Danmark

Hvert år siger jeg ja til at komme og undervise på tre forskellige folkeskoler og en efterskole i Danmark. Det er meget populært. Der ville være arbejde nok til en fast medarbejder.

Efter et besøg på en dansk skole er der ingen af eleverne, der er i tvivl om, hvor Sydslesvig er.

Perspektiv

Der er afsat fem lektioner pr. uge til projektet. Skolernes ledelse, lærere og elever er glade for forløbene, og projektmedarbejderen er fuldt udnyttet.

Ordningen begyndte i 2003. Den bliver vurderet og genforhandlet med henholdsvis to og tre års mellemrum.

Det er sjældent, at de små skoler i Sydslesvig gør brug af ordningen. I foråret skete det dog på Hatlund-Langballe Danske Skole. Her mente de ansatte, at ordningen var meget velegnet til de små skoler.

- ”Det er lige netop os, ordningen er skræddersyet til. Den giver os et godt nyt input”, sagde skolelederen.

Skolebiblioteker og Center for Undervisningsmidler

ved lederen, skolekonsulent Claus Fischer

Det er CfU's målsætning at skabe rammer for faglig, pædagogisk og praktisk service med hensyn til undervisningsmidler, rådgivning, vejledning samt møde- og kursusaktivitet.

Undervisningsmidler

- Distributions-/klassesætsamlingen på i alt 69.000 stk. består af godt 2.700 bogtitler, ca. 3.500 tv-udsendelser og film og ca. 1.100 sammensatte materialer. Materialerne fra denne samling kan bookes til brug i skolernes undervisning. Samlingen indeholder også konkrete materialer til brug i børnehaverne. I skoleåret 2010-2011 har CfU ekspederet 6.202 bookinger med 60.009 udlån fra denne samling.
- Informationssamlingen består af ca. 23.000 undervisningsmidler, fortrinsvis bøger. Denne samling indeholder stort set alle de undervisningsmaterialer, der kan fås fra danske forlag samt et udvalg af undervisningsmaterialer fra tyske forlag.
- Samling af pædagogisk faglitteratur, som består af ca. 1.000 bøger.

I kalenderåret 2010 har der været godt 2.800 udlån fra informationssamlingen og samlingen af pædagogisk faglitteratur.

CfU som møde- og kursuscenter

På CfU har der i 2010-2011 været holdt i alt 217 møder/pædagogiske eftermiddage/kursus-eftermiddage med i alt 1.806 deltagere.

Der blev gennemført 15 pædagogiske eftermiddage med fagligt og pædagogisk indhold fra områderne/fagene: IT, tysk, natur/teknik, matematik, engelsk, kristendomskundskab og historie.

Flytteplaner

På CfU forbereder vi os på, at CfU sandsynligvis skal flyttes til lokaler på den tidligere Christian Paulsen-Skolen. I den forbindelse er der blevet udarbejdet såkaldte rumplaner, som skal sikre, at CfU får gode og velindrettede udstillingslokaler, kontorer, kursus- og mødelokaler, et praktisk indrettet lager og en masse P-pladser til lånere, mødedeltagere og kursister.

Ét søge- og bookingsystem for alle samlinger

Der arbejdes hen mod, at man i løbet af 2012 skal kunne søge, reservere og booke alle materialer på CfU via den samme internetbaserede brugerflade. I forbindelse med dette er der igangsat et større projekt med at sortere, kassere og supplere materialerne i samlingerne.

Samarbejde med skolerne i et fællesskoledistrikt

CfU og fagkonsulenterne har indledt et samarbejde med skoler fra Læk fællesskoledistrikt om indkøb og distribution af fælles undervisningsmidler. Målet er på sigt at skabe fælles vilkår med hensyn til undervisningsmidler for elever fra samme distrikt, at medvirke ved det pædagogiske og faglige samarbejde mellem skolerne og at udnytte skolernes og CfU's økonomiske ressourcer til undervisningsmidler så optimalt som muligt. Pilotprojektet evalueres og vil derefter blive præsenteret for andre fællesskoledistrikter.

Indkøbskontoret

På Indkøbskontoret er der blevet udarbejdet en overordnet indkøbspolitik og en indkøbsvejledning til alle institutioner. Dette skal sikre, at de mange regler, som en offentligt finansieret virksomhed skal følge, kan overholdes på den enklest mulige måde.

Der arbejdes løbende på forbedring af såvel bestillings- som faktureringsprocedurer. Konkret foregår dette gennem stadig udvikling af online-bog-bestillingssystemet, gennem oprettelse af en web-flade til bestilling af lagervarer fra Indkøbskontoret og ved indførelse af elektronisk attestering af fakturaer.

Skolebibliotekerne

Som i de foregående år arbejdes der løbende på forbedringer af skolebibliotekssystemet. I 2010-2011 er der blandt andet indført daglig fuldautomatisk opdatering af elevlånerregisteret og der er gennemført første skridt hen mod automatisk udsendelse af påmindelser og hjemkaldelser via e-mail.

I løbet af skoleåret er der blevet indrettet nye skolebiblioteker på to af fællesskolerne i Flensborg.

Skolebibliotekerne har 2010 samlet set haft, et lidt lavere udlån (233.000) end gennemsnittet på 245.000 for de foregående år. Det skyldes blandt andet ombygning på fællesskoler. Udlånet af undervisningsmaterialer ligger i 2010, som i de foregående 2 år, lige omkring 60.000.

Skolebibliotekarerne har deltaget i tre inspirationsmøder, ”Årets børne- og ungdomslitteratur”, ”Sæt skolebiblioteket på spil” – et foredrag om anvendelse af computerspil i undervisningen, og en forfatterlæsning med Peter Mouritzen.

Gennem skolebibliotekerne fik alle 5. klasser i foråret 2010 tilbud om at møde forfatteren Hanne Kvist ved seks fællesarrangementer på skoler rundt om i Sydslesvig. De kendte arrangementer til styrkelse af læselysten ”Smart, parat, svar” og ”DM i højtlesning” er blevet gennemført med elevkonkurrencer på skoler i Sydslesvig, og vinderne har deltaget i semifinalerne i Danmark. Siden starten på samarbejdet med Dansk Centralbibliotek (DCB) har skolernes og CfU’s kontaktperson på DCB været bibliotekar Lars Aagaard. I foråret 2010 gik Lars Aagaard på pension. Vores nye samarbejdspartner på DCB er nu bibliotekar Anni Søndergaard. Fra alle skolebibliotekerne og CfU vil vi gerne takke Lars for godt samarbejde og byde Anni velkommen!

Personale

Skoleinspektør (tidligere skolekonsulent) Susanne Ipsen har indtil 31.08.2011 forestået rådgivning, vejledning og indkøb af undervisningsmaterialer samt arrangeret pædagogiske eftermiddage for faget dansk på CfU. Mange tak til Susanne for godt samarbejde.

Fra april 2002 til og med august 2011 har kontorassistent Ina Kristensen Holm været ansat på CfU med ansvar for informationssamlingen. Mange tak til Ina for godt samarbejde.

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning

ved ledende skolepsykolog Hans Jessen

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) varetager den specialpædagogiske bistand til børn og unge i børnehaver og skoler under Dansk Skoleforening for Sydslesvig. Det sker gennem et forebyggende og aktivt arbejde i børnehaverne og gennem udviklingen af den specialpædagogiske indsats i skolen. Overordnet arbejdes der inden for tre områder:

- *elever med specifikke indlæringsvanskeligheder i læsning og/eller retskrivning samt matematik*
- *elever med generelle indlæringsvanskeligheder*
- *og elever med adfærdsproblemer.*

Medarbejderne

Den pædagogiske afdeling består af 3 skolekonsulenter, hvoraf de to varetager specialundervisningen af elever med læse- og stavevanskeligheder samt matematikproblemer, og den tredje har hjælpeskolen som arbejdsområde. Konstitueret skolekonsulent Stephan Kapischke har i det forløbne år fungeret som afløser for skolekonsulent Sandra Fecker, der har haft barselsorlov.

Den psykologiske afdeling omfatter 3 psykologer. Pr. 1. juni 2011 blev skolepsykolog Mona Jochimsen udnævnt til souschef.

PPR's sekretariat består af 2 sekretærer, og desuden er der på kontoret ansat 5 prøvelærere, der hver én dag om ugen står til rådighed for pædagogisk testning af elever.

Statistik

Antallet af nyindstillinger inden for skoleområdet er i skoleåret 2010-2011 faldet med 72 indstillinger til i alt 255, hvoraf de 156 blev indstillet med vanskeligheder i dansk, tysk og matematik. 14 indstillinger drejede sig om elever med adfærdsproblemer, og 25 indstillinger omfattede en kombination af adfærdsproblemer og indlæringsvanskeligheder. 60 indstillinger var direkte forældrehenvendelser.

Antallet af kontrolundersøgelser af elever med indlæringsvanskeligheder var også faldende, fra 451 i 2009-2010 til 435 i skoleåret 2010-2011, en nedgang på 16 undersøgelser.

Inden for børnehaveområdet er der sket en lille stigning i antallet af henvisninger fra 119 i skoleåret 2009-2010 til 124 i 2010-2011. Indstillingerne fordeler sig med 61 "kan-børn", en stigning på 11 henvisninger, 17 børn blev indstillet med adfærdsproblemer, præcis samme antal som sidste år, og 63 indstillinger af andre årsager som fx skolemodenhed/skoleplacering og forældrehenvendelser, heraf 28 med begavelse.

Det samlede antal indstillinger til en skolepsykologisk vurdering blev 814, hvilket svarer til et fald på ca. 10 %. Nedgangen er sket på skoleområdet, medens der er sket en lille stigning i antallet af indstillinger på børnehaveområdet. Gennemsnittet af indstillinger gennem de sidste 4 år er 834, og der er således ikke nogen markant afvigelse i skoleåret 2010-2011.

Ser man på skoleområdet, kan årsagen til nedgangen i antallet af indstillinger skyldes to forhold. Det ene forhold er indførelsen af begrebet "supplerende undervisning", der betyder, at elever med lettere indlæringsvanskeligheder kan modtage en supplerende undervisning inden for specialundervisningens rammer i maksimalt tre måneder uden indstilling til skolepsykolog. Det andet forhold er indførelsen af "SMTTE-modellen", der indebærer, at institutionen ved elever med adfærdsproblemer inden indstilling til PPR skal gennemføre en "SMTTE-model", og det vil

i nogle tilfælde betyde, at adfærdsproblemerne løses uden PPR's medvirken. Overordnet set betyder det, at de to tiltag har haft den ønskede effekt, nemlig at institutionerne selv prøver at løse problemerne, inden de enten bliver for store, eller før ekstern hjælp er nødvendig. Stigningen i antallet af indstillinger inden for børnehaverområdet er begrundet i et øget antal "kan-børn", dvs. børn, som ønskes indskolet et år tidligere end normalt. Det er en udvikling, som er set over flere år, og som kan skyldes en øget fokusering fra forældrenes side på børns udvikling og læring.

Tiltag

"Mål- og handleplaner for børn/elever med adfærdsvanskeligheder" har været gældende i 2 år. Planen har sammen med "SMTTE-modellen" haft betydning for den måde, som børnehaver og skoler arbejder på inden for problemfeltet "adfærdsvanskeligheder". Det er nu et krav, at handleplanen skal tages i anvendelse, inden en elev indstilles til en skolepsykologisk vurdering. Der er tegn på, at handleplanen fungerer, idet antallet af indstillinger vedr. adfærdsproblemer er faldet i det forløbne år.

For at sætte pædagoger og lærere i stand til at arbejde med - og få forståelse for - børn og elever med adfærdsproblemer, afvikledes kurset "Læringsmiljø og konflikthåndtering" på Jaruplund Højskole i begyndelsen af 2011. Kurset havde over 50 deltagende pædagoger og lærere, samt medarbejdere fra SdU og Dansk Sundhedstjeneste. På grund af den store interesse opslås kurset igen i de to kommende skoleår.

PPR har i et samarbejde med den børnepsykiatriske afdeling "Villa Paletti" i Flensborg også i det forløbne skoleår gennemført projektet "FiSk", der står for "Familien i Skolen". Det indebærer, at de børn og unge fra de danske skoler, der i en periode modtager terapi og undervisning på "Villa Paletti", hver onsdag har en forælder med i undervisningen, og formålet er gennem et tæt skole-hjem-samarbejde at bearbejde adfærdsproblemer i undervisningen og samtidig øge elevens indlæring og trivsel i klassen. Projektet har kørt siden oktober 2009, og har vist positiv effekt.

Internt arbejder PPR med at opdatere de regler og bestemmelser, som er gældende for det specialpædagogiske område. Hensigten er efterfølgende at samle materialet i et kompendium, der kan udsendes til institutionerne og dermed kan gøre det lettere for medarbejderne at håndtere de i nogen grad komplicerede regler og bestemmelser.

Elever med specifikke indlæringsvanskeligheder

Pr. 1. oktober 2010 modtog 380 elever specialundervisning i ét eller flere af fagene dansk, tysk og/eller matematik. Hovedparten af eleverne, der modtager specialundervisning, går i 2., 3. eller 4. klasse, idet disse klassetrin prioriteres højest, når specialundervisningstimerne bliver fordelt. Der var afsat i alt 346 ugentlige lektioner, som blev læst af 103 lærere. Antallet af elever og læste timer viser ingen markante afvigelser fra de foregående år.

På initiativ af PPR's skolekonsulenter for specialundervisning blev der holdt kursus i "Mundtlighed og læsning på mellemtrinnet" i efteråret 2010 med lektor Anette Krenzen, UC Syddanmark, Haderslev.

Den 2. marts 2011 holdt konsulenterne en pædagogisk eftermiddag på Center for Undervisningsmidler med emnet "IT som kompenserende redskab i undervisningen". 18 lærere var tilmeldt.

Elever med generelle indlæringsvanskeligheder

I skoleåret 2010-2011 omfattede undervisningen af elever med generelle indlæringsvanskeligheder 262 elever fordelt på 7 hjælpeskoler. 9 elever blev undervist inden for grund- og fællesskolens rammer, men med status af integrerede hjælpeskoleelever.

På Christian Paulsen-Skolen i Flensborg blev eleverne undervist i årgangsdelte klasser, mens der er ikke-årgangsdelte klasser på 6 andre skoler.

Hjælpeskolen 2010-2011

Skole	antal elever	antal klasser
Christian Paulsen-Skolen i Flensborg	124	10
Ejderskolen i Rendsborg	12	2
Gottorp-Skolen i Slesvig	21	3
Husum Danske Skole	27	3
Jes Kruse-Skolen i Egernførde	12	2
Læk Danske Skole	38	4
Sønder Brarup Danske Skole	19	2
Ladelund Ungdomsskole	5	Integr.
Vesterland-Kejtum Danske Skole	4	Integr.
I alt	262	26

Christian Paulsen-Skolens hjælpeskoleelever vil fremover blive undervist på Jørgensby-Skolen (1.-6. klassetrin) og Gustav Johannsen-Skolen (7.-9. klassetrin).

Skolekonsulenten for specialundervisning af elever med generelle indlæringsvanskeligheder holdt i samarbejde med hjælpeskolerne årgangsopdelte arrangementer for hjælpeskolens 7.-9. årgange. Den 19. maj 2011 var 7. årgang på kanotur på Trenen, den 15. juni 2011 var 8. årgang på klatring (Hochseilgarten) og dykning i Egernførde, og endelig var 9. årgang på 2 x 3 dages forberedelse til livet efter skolen "Startklar" i november 2010 i henholdsvis Sporskifte og Slesvig.

Ungdomskollegiet

ved forstander Allan Pedersen

Ungdomskollegiet på Marienhölungsweg i Flensborg blev overdraget Skoleforeningen i 1971 efter en indsamling i Danmark. Det har siden været et hjem for fjernboende unge, som har søgt uddannelse i byen.

På et bestyrelsesmøde i maj 2010 blev der optaget 41 elever på Ungdomskollegiet, og i løbet af skoleåret har vi optaget yderligere 2 elever. Hertil kommer 10 unge, som bor i egen lejlighed i Flensborg, men som spiser middagsmad på kollegiet og i øvrigt bruger husets forskellige tilbud. Ordningen kom i stand, da Skoleforeningen valgte at lukke afdelingerne med lejligheder i Skovgade og Nørreallee, og alle har været glade for den løsning. Vi vil derfor også tilbyde "privatist-ordningen" i skoleåret 2011-2012.

Som følge af det dalende elevtal har vi i år måttet tage afsked med den ene af vore to pedeller, Lars Winkler, som har fået job andet sted i Skoleforeningen. I de kommende måneder vil der ved naturlig afgang ske en yderligere reduktion i køkken og rengøring.

Det har gennem længere tid været et stort ønske af få tilknyttet en kvindelig lærer til Ungdomskollegiet, og i januar tiltrådte Ulla Hadsund fra Vesterland stillingen som tilsynsførende lærer. Ulla har hurtigt fundet sig til rette i huset, og vi er glade for, at vi nu har en lærer på Ungdomskollegiet, som også har sit daglige arbejde på skolen i Vesterland, hvorfra de fleste af vore elever kommer.

Sunde kostvaner er fortsat i fokus på Ungdomskollegiet. Vort køkken laver dagligt et varieret og sundt tilbud, som de unge generelt er meget glade for. I vort madudvalg fører vi løbende en dialog med de unge om mad og kostvaner. Køkkenet har også i det forgangne skoleår leveret mad til forskellige arrangementer i Skoleforeningen og på Duborg-Skolen.

Kollegierådsmøderne har et tilbagevendende punkt på dagsordenen om misbrug af illegale stoffer på dagsordenen. Vi er opmærksomme på, at stofferne findes i nogle miljøer i Flensborg, og vi taler med de unge om problemet. De fortæller åbent om, hvad de oplever her i byen, og der er absolut ingen tegn på, at vore unge omgås stofferne!

Den sidste måned før sommerferien har desværre budt på nogle tyverier fra værelserne. Der er blevet stjålet en computer, en I-pod og nogle telefoner. Alle sager er meldt til politiet, og vi har gentaget opfordringen til de unge om at låse værdigenstande ned inde og i øvrigt låse værelset, hver gang det forlades. I samme forbindelse vil jeg gøre opmærksom på, at de unge bør have en indboforsikring, da Ungdomskollegiet ikke kan dække tab ved tyveri.

Ungdomskollegiet lægger fortsat stor vægt på, at de unge udover at passe skole og lektier deltager i foreningslivet i byen. SdU hjælper os med at finde aktiviteter for enhver smag, så der er ingen undskyldning for at hænge foran computeren eller TV'et hele dagen. Heldigvis er de fleste kollegianere aktive i en eller flere foreninger.

I løbet af året har kollegierådets aktivitetsudvalg lavet forskellige sociale arrangementer: Vi har været i Campusbad, til bowling, i biografen, haft juleklip og bading, fejret julefest, slået katten af tøndens og haft danseundervisning. Som noget nyt arrangerede vi i februar en weekend

på kollegiet med en masse hyggelige aktiviteter – dette arrangement vil vi gerne gentage i det kommende skoleår.

I år har vi i to omgange haft gæster boende på kollegiet. I april havde vi 2 udvekslingsstudenter fra USA på besøg, og i maj havde vi besøg af 12 gymnasieelever fra København.

I juli har vi ved en festmiddag for dimittenderne og deres forældre samt lærere sagt farvel til 16 studenter. Jeg vil benytte lejligheden til at ønske alle held og lykke fremover. Vi har også festligholdt, at 5 realister har fået deres eksamen fra Gustav Johannsen-Skolen, og dem ønsker jeg også tillykke. Realisterne fortsætter alle på Duborg-Skolen og på Ungdomskollegiet.

Ladelund Ungdomsskole

ved forstander Hans Jochimsen

Ladelund Ungdomsskole blev givet som en gave fra A. P. Møller Fonden, og i 1982 kunne den modtage sit første elevhold. Der er sket en del ændringer i skolens vilkår, og nye interne ideer har til stadighed påvirket udviklingen.

Fællesskoleklasser

Med udgangspunkt i den nye skolelov blev Ladelund Ungdomsskoles status ændret fra hovedskole til fællesskole. Det betyder, at skolen nu kan modtage elever på 7., 8. og 9. klassetrin, hvor der tidligere kun var elever på 8. og 9. klassetrin. De strukturelle ændringer, som dette har medført, er nu implementeret.

Mobbeplan

To hovedemner, som har optaget os de senere år, er omgangsformerne eleverne imellem samt elevernes rygning.

Vi har udarbejdet en ”mobbe-plan”, som vi kalder ”Nej til mobning! Ja til kammeratskab!” Planen indeholder vore forventninger til eleven og dennes forældre, samt hvad disse kan forvente af os. Det vigtigste er dog den måde, planen bliver gennemført på. Det foregår dels gennem samtaler, dels gennem det pædagogiske arbejde med emnet i klasserne, og sidst, men ikke mindst, gennem hurtig indgriben. Det har vist sig, at det er af afgørende betydning, at der gribes ind med det samme, selv ved mere almindelige drillerier, fordi de kan udvikle sig til mobning.

Vi kan se, at den hurtige indgriben virker, og at den mere ondsindede side af elevernes samvær er blevet stærkt reduceret.

Rygning

Det andet emne, rygning, er en sand udfordring. Skolen har valgt at forbyde rygning helt, altså også uden for matriklen. Til gengæld har vi valgt en positiv indfaldsvinkel til problemet – i hvert fald i første omgang: Vi belønner ikke-rygerne frem for at straffe rygerne.

Skulle en elev imidlertid fortsætte rygningen efter gentagne samtaler og henstillinger, inddrages forældrene, og herefter kan forskellige andre sanktioner også træde i kraft. Disse er dog altid afstemt med hjemmet. Det har indtil videre været vanskeligt at gøre rygerne røgfrie. Det er dog et positivt fremskridt, at kun meget få elever begynder med at ryge på skolen. Andelen af rygende elever er således nedbragt fra ca. 95 % i 2005 til ca. 30 % i dag. Her sender vi også en tak til de andre skoler, der ligesom vi forsøger at begrænse elevernes tobaksnydelse.

Aktiviteter

Året har budt på mange gode oplevelser, fx klatredag, ski- og skovtur, julefrokost og lejrskole. Ikke mindst dagligdagen med dens solide undervisning og alle de små og større oplevelser, man her kommer ud for, har været til glæde for eleverne.

Ladelund-dagen

Søndag, den 6. februar afviklede vi for første gang ”Ladelund-dagen”. Tidligere år oplevede vi, at der næsten ingen gæster kom til åbent-hus-dagen, efterskolernes dag. Vi har derfor valgt at droppe denne dag og i stedet lave vor egen efterskoledag. Og det blev en bragende succes. Fra kl. 10.00 til kl. 14.00 havde vi konstant gæster, så vi var både trætte og glade efter lukketid. Og selvfølgelig gentager vi dagen søndag, den 5. februar 2012.

Jaruplund Højskole

ved forstander Dieter Küssner

Jaruplund Højskole er ifølge sin fundats: ”en dansk folkehøjskole i Jaruplund, Sydslesvig. Højskolen blev rejst i 1949-50 ved hjælp af gaver fra højskole- og andelsbevægelsen i Danmark.”

Højskolens formål er ifølge fundatsen: ”at drive en dansk folkehøjskole på basis af en folkelig, grundtvigsk tradition og med særligt hensyn til, at højskolen er en del af det folkeligt-kulturelle arbejde i det danske mindretal i Sydslesvig. Højskolen ser som sin opgave at øge kendskabet til grænselandets historiske udvikling, at formidle et indblik i landsdelens kulturelle mangfoldighed samt at skabe interesse for nye strømninger i Europa.”

Højskolens formålsbeskrivelse realiseres i samarbejde med Jaruplund Højskoles bestyrelse. Højskolens bestyrelse holder 4 bestyrelsesmøder årligt med nyt ved formanden og forstanderens beretning; herunder nyt om personalet. Bestyrelsen godkender ligeledes højskolens regnskab og budget. Desuden godkender bestyrelsen højskolens kursusprogram. I 2011 har bestyrelsen ligeledes på de seneste 3 bestyrelsesmøder drøftet og godkendt det planlagte udvidelses- og renoveringsbyggeprogram.

Den 28. oktober vil undervisningsminister Klug overrække Skoleforeningen det endelige tilsagn om regionalfondsmidler 1.170.000 euro til ombygningen.

Bestyrelsen er informeret om og har godkendt de foreløbige ombygnings- og renoveringsplaner. Et nyt parkeringsareal vil blive etableret i efteråret. Renovering af enkeltværelsesfløjen påbegyndes i januar 2012. Renovering og ombygning strækker sig over en periode fra januar 2012 til juni 2013. Renovering og ombygning vil i perioder indskrænke højskoledriften. Renovering af værelsesfløjene indebærer færre kursusdeltagere; og i perioden 1. maj til 31. august 2012 er skolen uden spisesal og køkken. En tilpasset kursusplan er forelagt bestyrelsen og godkendt.

Som en del af det folkeligt-kulturelle arbejde i det danske mindretal har højskolen været mødested for mindretallets organisationer og foreninger. Skoleforeningen har ligeledes brugt højskolen som kursusejendom for personalekurser. Foredrag og kulturarrangementer har været tilbudt medlemmer af mindretallet. Højskolens lærere og ledelse har deltaget aktivt i det folkeligt-kulturelle arbejde i det danske mindretal, både lokalt og regionalt.

Højskolens kursusprogram, der strækker sig over hele kalenderåret har omfattet et 8-ugers kursus med 20 elever, svarende til 4 årselever. Desuden 14 ugekurser i intensiv dansk-undervisning med 120 tilmeldte deltagere, svarende til 3 årselever og 4 weekendkurser. Korte kurser har omfattet 14 ugekurser med 319 deltagere, svarende til 8 årselever og fem 2-ugers kurser med 158 deltagere, svarende til 8 årselever. Desuden et rejsekursus på 16. deltagere. Årselevtallet på godkendte kurser var 23. Nedgangen i årselevtallet skyldes især midlertidigt bortfald af en lærerstilling, der har nødvendiggjort en reducereing i kursusudbuddet.

Højskolen har for at udligne det reducerede kursustilbud søgt øgede indtægter ved udlejning og andre kursustilbud. Samtidig har skolen, fordelt over hele året, modtaget foreninger og gæster fra Danmark, der har fået en indføring i Sydslesvig og mindretalslivet. Der har således været 2124 gæster i huset.

De angivne tal svarer til, hvad der d.d. er registreret som gennemført eller tilmeldt i 2011.

Voksenundervisningen

ved dens sekretær, Anne Winkelströter

Sæsonen 2010-2011

Mindretallets arbejde er præget af diskussioner om besparelser og nedskæringer. Dette har medført en vis tilbageholdenhed over for kursusvirksomheden, ikke kun blandt initiativ- og beslutningstagere, men også hos kursister. På den baggrund oplevede Voksenundervisningen en lille tilbagegang i antallet af deltagere. Alligevel er der fortsat behov og interesse for kurserne, og den frygtede store tilbagegang, som man året forinden havde gisnet om, udeblev. I gennemsnit har der været 10,8 deltagere pr. kursus.

Kursusårets resultat er 394 gennemførte kurser mod 400 året før, 4257 kursister mod 4379 sidste år.

Der er afregnet 7677,71 løntimer - en lille stigning på 1 %.

Af de i alt 394 gennemførte kurser har 273 været danskkurser på forskellige niveauer. Sprogundervisning i dansk ligger således på 1-pladsen og udgør 69 % af vort kursusudbud.

I 2010 er der modtaget 86.185,20 euro i offentlige tilskud, en nedgang på hele 3.644 euro. Det skyldes både generelle nedskæringer og besparelser mange steder i Sydslesvig, men også nedgangen i antal deltagere, da mange amter og kommuner yder tilskud i forhold til det samlede antal deltagere.

Deltagergebyret dækkede 54,9% af de samlede udgifter til Voksenundervisningen i 2010, hvilket faktisk svarer til en tilbagegang på næsten 6 %. De offentlige tilskud dækkede 22,8 % af de samlede udgifter, og resten på 22,2 % blev Skoleforeningens andel. Fordelingen har således været lidt anderledes end i kalenderåret 2009.

Afslutningsarrangementet

Sæsonafslutningen fandt sted på Sønder Brarup Danske Skole den 22. juni 2011. En rundvisning på skolen, der i skoleåret 2007-2008 blev fællesskole, samt en orientering om arbejdet på stedet ved skoleinspektør Mariann Petersen, viceskoleinspektør Søren Christensen og pedel Jørgen Sørensen kunne samle en lille flok på 26 repræsentantskabsmedlemmer, kursister og undervisere, som fortsatte mødet med spisning og underholdning ved et kor på 4 elever fra 4. klasse og musiklærer Hans Jakob Jessen. Derefter fulgte selve mødet med fremlæggelse af Voksenundervisningens årsberetninger ved formanden og sekretæren med gennemgang af talmaterialet for kursusåret 2010-2011.

Nyt undervisningsmateriale og en pædagogisk kursusdag for undervisere

I 2010 har Skoleforeningen udgivet danskundervisningsmaterialet "Peter og Lise – dansk med system". Det er en bog, der er udarbejdet til Voksenundervisningen i Sydslesvig. Bogen er skrevet af Kirsten Jensen og blev første gang præsenteret ved sæsonafslutningen i 2010. Materialet indeholder en bog til læreren, der indeholder gode råd til undervisningen og beskriver, hvordan materialet kan bruges, samt en elevbog med opgaver og gloselister.

Den 22. januar 2011 blev der gennemført en pædagogisk formiddag, hvor Kirsten Jensen præsenterede materialet, og en lille flok på 15 undervisere havde mulighed til at stille spørgsmål til materialets anvendelse.

Voksenundervisningsnævnet

Voksenundervisningsnævnets 7 medlemmer, som vælges for et år ad gangen, blev alle genvalgt på årets repræsentantskabsmøde, bortset fra Anette Sørensen, der efter et mangeårigt medlemskab flyttede til Danmark i slutningen af 2010. Nævnet valgte at undlade at holde suppleringsvalg, på grund af det nært forestående repræsentantskabsmøde, hvor valg af nævnsmedlemmer finder sted.

På repræsentantskabsmødet den 24. februar 2011 på Bredsted Danske Skole blev Erika Jentzen (DSH - Foreningen af Aktive Kvinder) valgt som nyt medlem i Voksenundervisningsnævnet.

Nævnet konstituerer sig selv og fungerer som forretningsudvalg for repræsentantskabet.

Nævnets formand er Erik Jensen (SSF's repræsentant), næstformand er Erik Andresen (DLS). Yderligere nævnsmedlemmer er Charlotte Bassler (SSF for Flensborg amt), Bilde Borg (Den Slesvigske Kvindeforening), Anna-Louise Holste (SSF for Sydtønder amt), Erika Jentzen (DSH - Foreningen af Aktive Kvinder) og Jørn Aagesen (DCB).

Voksenundervisningens repræsentantskab

Voksenundervisningens øverste organ er et repræsentantskab, som består af repræsentanter for danske organisationer og institutioner i Sydslesvig samt for de med disse samarbejdende frisere.

For tredje gang afholdtes det årlige repræsentantskabsmøde i februar måned, således at de enkelte repræsentanter kunne få en aktuel beretning om Voksenundervisningens vilkår som oplæg til deres beretninger til forårets generalforsamlinger i de foreninger, som de repræsenterer.

Hjemmesiden

Voksenundervisningens hjemmeside er fortsat et godt sted med informationer og oplysninger om Voksenundervisningens regler og opbygning samt en løbende ajourført kursusoversigt.

På de fleste institutioner og undervisningssteder hænger der en lille plakat med henvisning til hjemmesiden www.voksenundervisning.de.